

Vnitroskupinové financování v době nejistoty

Ještě ani neodezněla pandemie koronaviru a některé podniky musí řešit další krizovou situaci související s válkou na Ukrajině, nemluvě o dramatickém růstu nákladů v podstatě na veškeré vstupy a služby. Ekonomové stále častěji mluví o riziku stagflace a výrazném zhoršení ekonomické situace české ekonomiky.

V takových případech je samozřejmě nutné zajistit dostatek finančních prostředků pro financování provozní ekonomické činnosti. Otázkou pak samozřejmě je, jakou formu kapitálu volit a kde finanční prostředky získat. A při tomto rozhodování hraje zásadní roli i stanovení úrokové sazby.

Potenciálních zdrojů, ze kterých lze čerpat finanční prostředky pro financování provozní činnosti společnosti, existuje celá řada, ale obecně je lze rozdělit do dvou kategorií – vlastní a cizí kapitál. Ekonomická teorie jasně říká, že je výhodnější využívat cizí kapitál, a to jednak z důvodu uvolnění vlastního kapitálu pro účely jiných investic, ale také z důvodu využití tzv. daňového štítu, tedy možnosti uplatnit nákladové úroky jako daňově uznatelný náklad. Tento předpoklad samozřejmě platí za daných podmínek a existuje určitý poměr zadlužení, ve kterém platit přestane, nicméně právě cizí kapitál je forma financování, která v krizových časech bývá hojně využívána. Cizím kapitálem myslíme především externí financování v podobě úvěrů, zápujček či cash-poolingu, přičemž do této kategorie spadají také finanční nástroje poskytnuté v rámci skupiny, tedy od spojených osob (ve smyslu definice uvedené v zákoně o daních z příjmů).

A právě na rizika spojená s financováním provozní činnosti v rámci skupiny spojených osob se v tomto článku zaměříme. Na následujících řádcích bych se s vámi chtěl podělit o zkušenosti s vnitroskupinovým financováním a riziky, která s ním z pohledu české společnosti souvisí, a to jak z pohledu české společnosti jako dlužníka, tak věřitele. Obě situace se samozřejmě trochu liší, neboť v případě daňové kontroly bude u dlužníka správce daně zkoumat především správnost výše nákladového úroku, tzn. zda dlužník nehradí příliš vysoké nákladové úroky, kdežto u věřitele naopak to, zda není úrokový výnos příliš nízký.

Česká společnost v pozici dlužníka

Pokud česká společnost čerpá finanční prostředky od spojené osoby, většinou je povinna hradit úrok, který v ideálním případě představuje daňově uznatelný náklad v plné výši. To je však možné pouze za předpokladu, že byla úroková sazba stanovena na tržně obvyklé úrovni, případně pokud by byl rozdíl správci daně vysvětlen a byla by pomocí důkazních prostředků doložena jeho ekonomická racionalita. Pokud by byl úrok příliš vysoký a důvod této odchylky od tržně obvyklé výše úroků by nebyl doložen, vznikl by společnosti potenciálně daňově neuznatelný náklad ve výši rozdílu aplikované a tržně obvyklé úrokové sazby, což by znamenalo v případě daňové kontroly navýšení základu daně, doměření daňové povinnosti, výpočet úroku z prodlení a penále.

Česká společnost v pozici věřitele

V praxi se také často stává, že se české společnosti v rámci skupiny daří a je to naopak ona, kdo poskytuje finanční prostředky do skupiny. V takovém případě česká společnost generuje zdanitelný příjem v podobě úrokového výnosu. Pokud by byl takový výnos (tedy aplikovaná úroková sazba) příliš nízký, vystavuje se česká společnost a její statutární orgány tomu, že bude ze strany správce daně vyčíslen chybějící výnos v podobě rozdílu aplikované a tržně obvyklé úrokové sazby, o tento výnos bude navýšen základ daně, doměřena daňová povinnost a opět vyčísleny úroky z prodlení a penále. I v tomto případě je odchylka od tržně obvyklé výše úrokové sazby možná, avšak za předpokladu, že je tento rozdíl správci daně vysvětlen a pomocí důkazních prostředků doložen.

Možný způsob obrany před doměření daně

Ať už je společnost v pozici dlužníka či věřitele, vždy by měla být pro účely sta-

novení úrokové sazby mezi spojenými osobami vypracována studie, která určí, jaké je tržbě obvyklé rozpětí. Výsledná úroková sazba by pak měla být v ideálním případě stanovena v tomto tržně obvyklém rozpětí. Nicméně jak již nyní víme, od tohoto tržně obvyklého rozpětí je možné se odchýlit, přičemž však taková odchylka musí být správci daně dostatečně průkazným způsobem vysvětlena.

Pokud by společnost, resp. její statutární orgány, které musí jednat s péčí řádného hospodáře, chtěly mít jistotu, že postupují v souladu se zákonem a nevystavují se tak riziku, je možné vypracovat také znalecký posudek, který určí, zda je aplikovaná úroková sazba tržně obvyklá, případně zda je odchylka od tržně obvyklého rozpětí přijatelná. Při prokazování souladu s principem tržního odstupu platí, že více je skutečně více, a proto určitě doporučujeme, aby byl připraven dostatek kvalitních důkazních prostředků, které mohou být správci daně (stejně jako jiným zainteresovaným stranám) předloženy a díky kterým může být daňové řízení ukončeno co nejdříve a bez následků.

Je nad slunce jasné, že žijeme v době nejistoty a pravděpodobně jsou před námi ekonomicky složité časy. O to více je nutné dbát na správné nastavení převodních cen a přípravu kvalitních podpůrných dokumentů, neboť spory se správcem daně v této nejisté době na klidu nepřidávají a je dobré jim předcházet. 

Ing. Martin Koldinský,
soudní znalec, associate partner
Rödl & Partner

Rödl & Partner